

PALEIS HET LOO

Welkom bij Paleis Het Loo!

U gaat met uw klas het lesprogramma 'Paardenkracht & Koetsenpracht' volgen. Hierbij hoort een voorbereidende les op school (60 minuten), een bezoek aan de koninklijke Stallen van Paleis Het Loo (60 minuten) en een afrondende les in de klas (30 minuten).

Tijdens 'Paardenkracht & Koetsenpracht' werkt u aan verschillende doelstellingen die zijn opgenomen per onderdeel van het lesprogramma.

In deze handleiding vindt u tips en alle materialen die u tijdens het lesprogramma kunt gebruiken. Heeft u vragen over 'Paardenkracht & Koetsenpracht'? Neemt u dan gerust contact met ons op. Wij zijn te bereiken via info@paleishetloo.nl of per telefoon: 055-5772400

© Afdeling Educatie, Paleis Het Loo, 2018

Vorbereidende les (60 minuten)

Tijdens de voorbereidende les werken leerlingen aan de volgende doelstellingen:

- Ik leer verschillende beroepen kennen en kan deze herkennen.
- Ik kan samenwerken met mijn klasgenoten.
- Ik oefen met lezen en schrijven.

STAP 1 > 15 - 55 minuten

Stap 1 bestaat uit twee onderdelen. U kunt ervoor kiezen beide onderdelen uit te voeren of, als u minder tijd heeft, één van de twee te kiezen:

1.1. Later als ik groot ben... (15 minuten)

Wat willen de leerlingen later worden? Hebben ze daar al eens over nagedacht? Laat de leerlingen het bijgevoegde werkblad (werkblad 1) invullen.

1.2. Memoryspel - (40 minuten)

Geef de volgende introductie:

Bij veel beroepen hoort bepaalde kleding en/of gereedschap dat nodig is om het beroep uit te kunnen oefenen. Een bakker heeft bijvoorbeeld meel (ingrediënt) nodig, een deegroller (gereedschap) en hij draagt een schort (kleding). En wat doet een bakker dan precies? Met het meel en andere ingrediënten maakt hij deeg, met de deegroller rolt hij het deeg plat en dan bakt hij iets van het deeg. Een schort dragen is nodig om te zorgen dat kleding niet vies wordt.

Stel de leerlingen de vraag welke beroepen zij allemaal al kennen. Bedenk met de hele klas ongeveer tien beroepen die zich typeren door bepaalde kleding en gereedschappen. Schrijf deze beroepen op het bord, verdeeld in twee kolommen. In de eerste kolom noteert u het beroep en de bijbehorende kenmerkende kleding, en in de tweede kolom wat erbij hoort om het beroep te kunnen uitoefenen of waar het beroep aan te herkennen is. Bijvoorbeeld:

BEROEP & KLEDING	WAT HOORT ERBIJ?
Kok met koksmuts	Grote pan met lepel
Bakker met schort	Deegroller
Timmerman met potlood achter het oor	Zaag
Tuinder in tuinbroek	Gieter
Brandweerman met helm	Brandslang
Kapper met scharenriem	Schaar/spiegel
Dokter/zuster in witte jas	Stethoscoop
Boer met klompen	Tractor
Schilder in overall	Kwast
Zangeres in galajurk	Microfoon
Fee in grote jurk	Toverstaf
Ridder in harnas	Zwaard
Wereldreiziger met rugzak	Kompas /verrekijker/fototoestel

Verdeel de klas in kleine groepjes van twee of drie leerlingen. Ieder groepje gaat met één beroep dat op het bord staat aan de slag. Ieder beroep mag maar één keer gebruikt worden. Geef elk groepje werkblad 2. Dit werkblad bestaat uit twee vakken. Leerlingen gaan in hun groepje overleggen hoe iemand van het gekozen beroep eruit ziet. Waar is dat beroep aan te herkennen qua kleding? En wat hoort erbij om het beroep uit te kunnen oefenen (gereedschap)? In het ene vak op werkblad 2 tekenen ze hun beroep ten voeten uit (dus met bijbehorende kleding en accessoires), en in het andere vak tekenen ze datgene 'wat erbij hoort' (gereedschap). U kunt ervoor kiezen om de leerlingen de woorden bij de tekeningen te laten schrijven om het te verduidelijken en om de schrijfvaardigheid te stimuleren. U kunt er ook voor kiezen om de leerlingen het niet te laten tekenen, maar het te laten opschrijven (dus in het ene vak het beroep geschreven, ondersteund met woorden waar het beroep aan te herkennen is en in het andere vak het bijbehorende gereedschap geschreven).

Nu kan het eigengemaakte memoryspel gespeeld worden, met alle kaartjes die de leerlingen gemaakt hebben. Kies er zelf voor of u dit klassikaal (in teams) wilt doen of om en om in kleinere groepjes. (Tip: om en om in kleinere groepjes is minder tijdrovend.) Deze stap kunt u bemoeilijken door niet van tevoren klassikaal te brainstormen welke kleding en gereedschappen ieder beroep nodig heeft. Bedenk wel klassikaal de beroepen en verdeel ze vervolgens. De leerlingen gaan in hun groepje zelf verzinnen hoe dat beroep eruit ziet en wat er bij dat beroep hoort om het beroep te kunnen uitoefenen.

STAP 2 > voorbereiding op het bezoek (5 minuten)

Leerlingen werken bij dit onderdeel aan de volgende doelstellingen:

- Ik leer over beroepen die bij de koninklijke Stallen van Paleis Het Loo horen.
- Ik weet welke kleding en welk gereedschap bij een beroep hoort.

De leerlingen weten nu welke werkzaamheden, gereedschappen en kleding er bij een beroep kunnen horen.

Tijdens het bezoek aan de koninklijke Stallen van Paleis Het Loo leren de leerlingen over beroepen die uitgeoefend werden in en bij de stallen. Al vragenderwijs kunt u de volgende introductie geven aan de leerlingen:

Binnenkort gaan jullie op bezoek bij de Stallen van Paleis Het Loo.

- *Wat is daar allemaal te zien denken jullie?*
Misschien wel een paar paarden, maar ook rijtuigen (een rijtuig is een koninklijk woord voor koets), sledes (een slede is een grote, koninklijke slee waar meerdere mensen op kunnen) en auto's. Vroeger, als de koning en de koningin op reis wilden, gingen ze met een rijtuig.
- *Wat heb je allemaal nodig voordat je met een rijtuig kan rijden?*
Een paard, teugels, een koetsier.
- *Weet iemand wat een koetsier is?*
Een koetsier zit voor op het rijtuig en zorgt ervoor dat het paard de goede kant op loopt. Het paard trekt het rijtuig waar de koning en de koningin in zitten. Voordat ze met het rijtuig uit rijden konden gaan, moest er heel wat gebeuren. De paarden moesten uit de stal, ze moesten geborsteld worden, het rijtuig moest schoon zijn en het paard moest ingespannen worden.
- *Denken jullie dat de koning of koningin dat zelf deed?*
Nee, daar waren allemaal mensen voor met verschillende beroepen.

- *Kunnen jullie bedenken welke beroepen er (in het algemeen) voor de koning en koningin werkten?*
Bijvoorbeeld een kok, een lakei, een wasmeisje of een tuinman.
Beroepen die nodig waren in de Stallen van Paleis Het Loo zijn bijvoorbeeld: een stalknecht, een koetsier, een wagenmaker, een koetshuisbediende, een lakei en een hoefsmid. Als je op bezoek gaat bij de koninklijke Stallen van Paleis Het Loo leer je wat deze beroepen in de Stallen deden, wat ze daarvoor nodig hadden en welke kleding ze droegen.

Voorafgaand aan uw bezoek is het raadzaam de klas in twee groepen te verdelen. Goed om te weten: de museumles speelt zich af in/rond het Stallencomplex. Houd rekening met eventuele allergische reacties die kunnen optreden (aanwezigheid hooi en stro, evenals paarden).

Bezoek Paleis Het Loo (60 minuten)

Tijdens het bezoek aan de Stallen van Paleis Het Loo werken de leerlingen aan de volgende doelstellingen:

- Ik weet wat er nodig was om een koning uit rijden te laten gaan.
- Ik ontdek verschillen en overeenkomsten tussen toen en nu.
- Ik leer samenwerken met mijn klasgenoten.
- Ik kan mij inleven in een beroep en weet dit goed uit te beelden zodat mijn klasgenoten het begrijpen.

Bij het Entreegebouw van Paleis Het Loo wordt u met uw klas ontvangen door de museumdocent(en). Wij verzoeken u de bevestiging van de museumles mee te nemen. De museumdocent neemt de klas mee naar de Stallen en licht de museumles toe. Wie en wat is er nodig om uit rijden te gaan? De leerlingen gaan in twee groepen uiteen met elk een museumdocent. Zij gaan het Stallencomplex ontdekken en maken op actieve wijze kennis met een zestal beroepen die daar gewerkt hebben. Onder begeleiding van de museumdocent met een bolderkar vol voorwerpen, worden de leerlingen naar plekken gebracht die van belang waren voor het uitoefenen van de beroepen. Tot slot werken de leerlingen toe naar een klassikale opdracht die ze niet snel zullen vergeten!

Afrondende les (30 minuten)

Tijdens de afrondende les werken de leerlingen aan de volgende doelstellingen:

- Ik maak kennis met vormen van drama, zoals uitbeelden.
- Ik oefen met verschillende soorten ritme.

STAP 1 > reflectie (5 minuten)

Neem kort de tijd om te reflecteren op het bezoek aan de koninklijke Stallen van Paleis Het Loo. Wat vonden de leerlingen ervan, wat hebben ze geleerd, wat doet de koning anders en wat juist hetzelfde als wij?

STAP 2 > Twee suggesties (10 - 25 minuten)

Stap 2 bestaat uit twee suggesties. U kunt ervoor kiezen beide onderdelen uit te voeren of, als u minder tijd heeft, één van de twee te kiezen:

Suggestie 1 (10 minuten):

Benodigdheden:

- Instructie bodypercussie (bijlage 3)
- Kring met stoelen
- Stopwatch
- Kroon van Paleis Het Loo
- Paperclip
- Afbeeldingen van de knipplaten (vier afbeeldingen per pagina, losgeknipt)

Reflecteer op het bezoek door middel van een combinatiespel dat is gebaseerd op de 'stoelendans' en 'wie of wat ben ik?'. Voor dit spel heeft u het kroontje nodig dat u heeft gekregen bij het bezoek aan de Stallen van Paleis Het Loo. Voordat u begint dient u de instructiebrief 'bodypercussie' te hebben gelezen. Ga in een kring zitten en leg aan de leerlingen uit hoe je met je handen en benen geluid van klinkende paardenhoeven na kunt maken (zie bijlage 'instructie bodypercussie'). De leerlingen gaan nu dansen/galopperen in de kring als echte paarden; al dansend/galopperend voeren de leerlingen de bodypercussie uit. U haalt ondertussen een stoel weg. Als u een duidelijk stopsignaal geeft (spreek van tevoren af welk signaal dat is), stoppen de leerlingen met bodypercussie en gaan de leerlingen een stoel zoeken. Net zoals bij de stoelendans: als de muziek of het geluid stopt, wordt er gezocht naar een stoel om op te zitten. De leerling die zonder stoel overblijft krijgt een kroontje op met een kaartje van de knipplaat. Maak het kaartje met een paperclip vast aan de kroon.

Let op! de leerling die de kroon draagt mag niet weten wat er op het kaartje staat. Vertel de leerlingen dat alle plaatjes iets te maken hebben met de beroepen die ze hebben leren kennen bij de Stallen van Paleis Het Loo. Nu mag de leerling met het kroontje vragen stellen aan de andere leerlingen. Zij mogen de vragen alleen maar met 'ja' of 'nee' beantwoorden. Het doel is te ontdekken wie of wat de leerling in het midden is. Zet een stopwatch en houd 30 seconden aan per leerling. Als de 30 seconden voorbij zijn en het is nog niet geraden mag de leerling met de kroon op zelf kijken wie of wat hij of zij was. Laat de weggehaalde stoel uit de kring en laat de leerlingen weer als echte paarden om hun stoelen dansen (met bodypercussie). Het spel vervolgt zich zoals hierboven beschreven. Ga door tot er vijf leerlingen zijn geweest. U kunt dit onderdeel naar eigen inzicht verkorten of verlengen.

Suggestie 2 - 15 minuten:

Verdeel de klas in zes groepjes van ongeveer vijf leerlingen en leg het volgende spel uit: 'ik ga werken in de koninklijke Stallen en ik neem mee...' (een variant op 'ik ga op reis en ik neem mee'). Wat in te vullen is aan het einde van de zin zijn bijvoorbeeld gereedschappen, kleding en accessoires die bij de beroepen van de Stallen horen. Bijvoorbeeld een hoge hoed (koetsier), spons (koetshuisbediende), nette jas (lakei), poepschep (stalknecht). Dit spel wordt gelijktijdig gespeeld in de zes groepen. Het spel is afgelopen als alle leerlingen in het groepje aan de beurt zijn geweest. Welk groepje houdt het herhalen van de reeks het langst vol zonder een fout te maken?

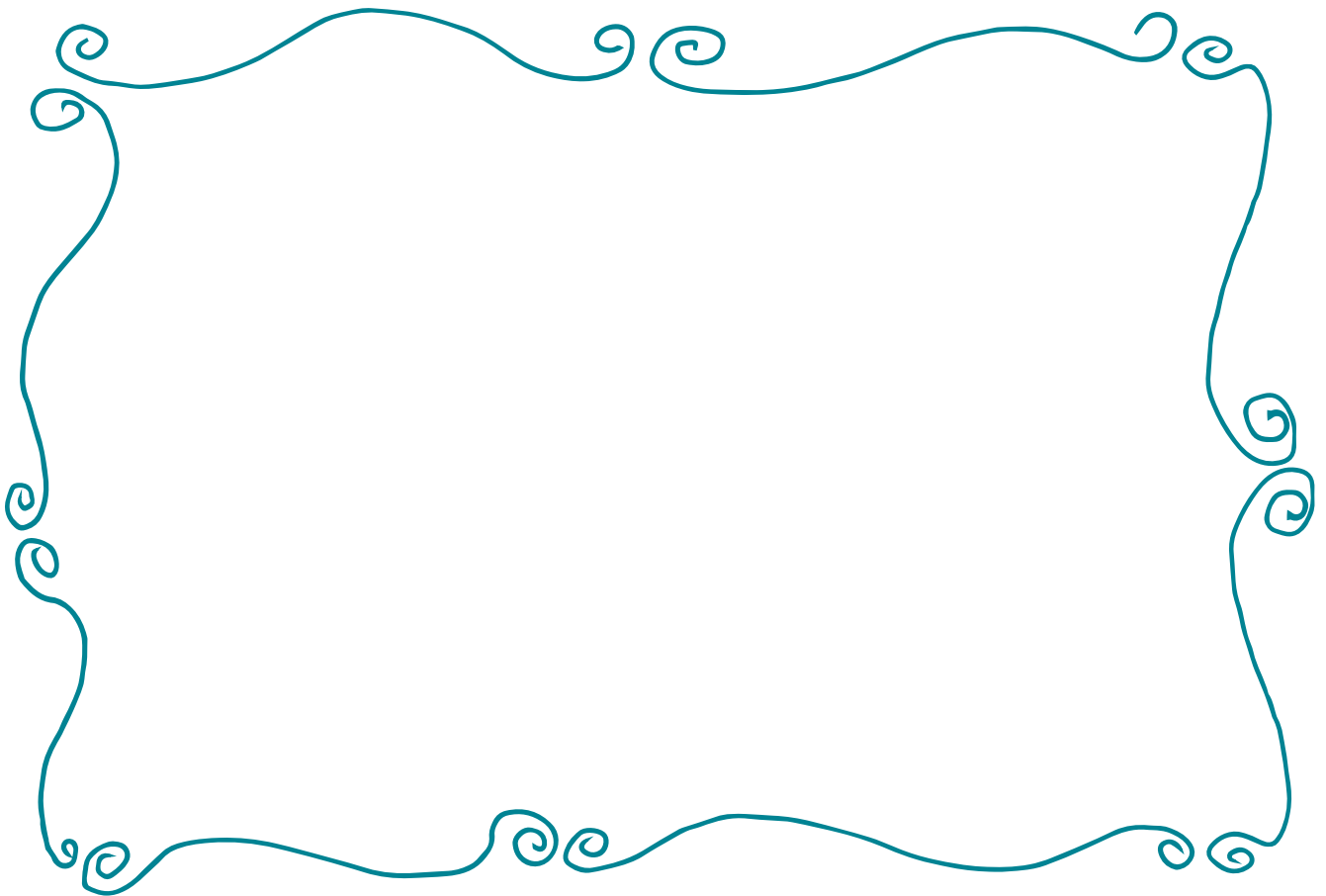
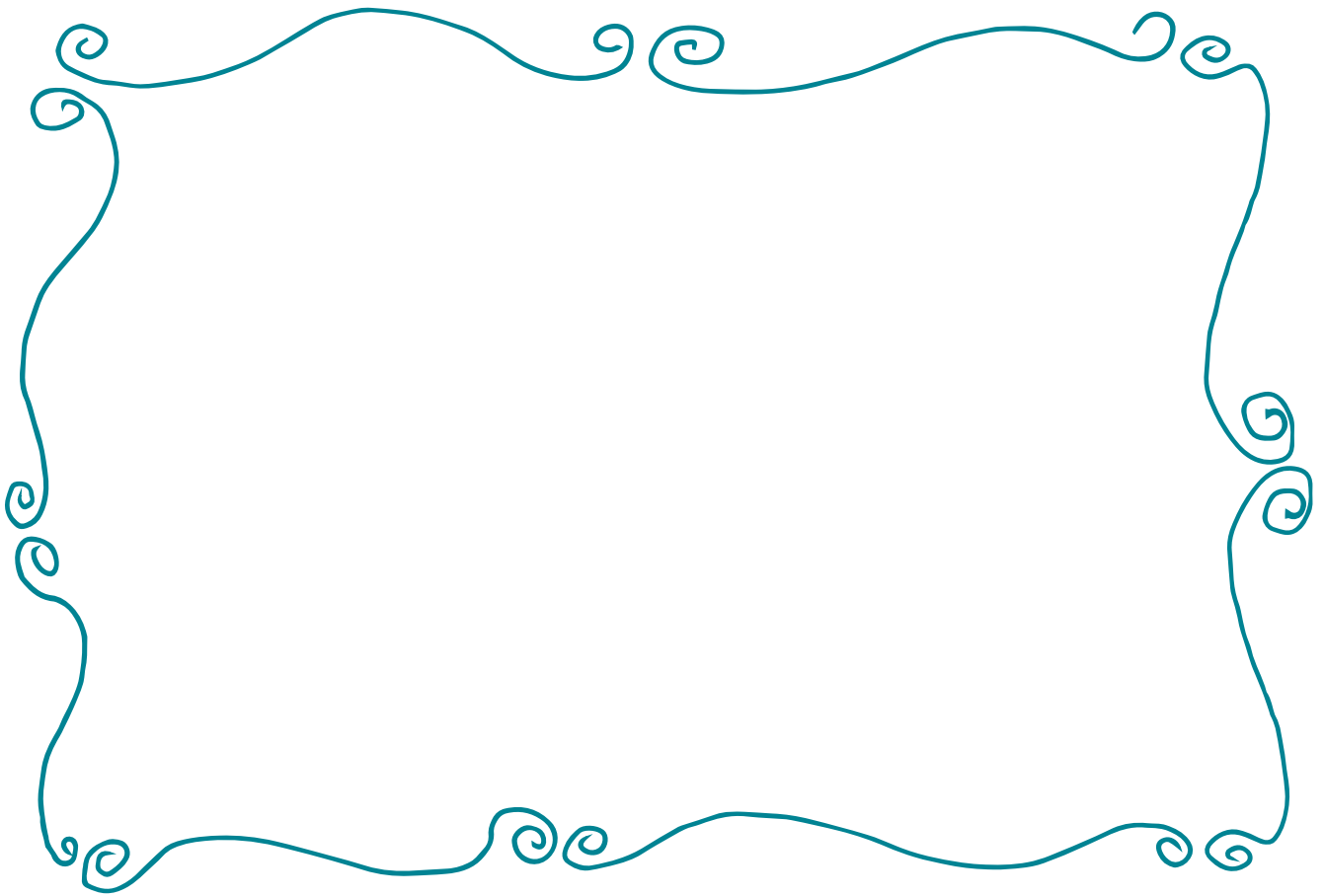
Mijn naam is :

Als ik later groot ben, wil ik graag worden:

Als ik dat beroep heb, zie ik er zo uit:
(maak er een tekening van)

Dit hoort bij mijn beroep:
(maak er een tekening van)

De plek waar ik dan werk ziet er zo uit:
(Maak een tekening op wat voor plek je dan werkt en wat je dan doet)

Instructie bodypercussie

Door het volgende stappenplan te lezen kunt u uw leerlingen instrueren hoe ze met hun handen en benen het geluid kunnen nabootsen van paardenhoeven.

STAP 1

Ga op een stoel zitten en zet uw voeten stevig op de grond.

STAP 2

Klap nu eenmaal in uw handen en laat uw rechterhand op uw rechterbeen klappen.

STAP 3

Direct daarna laat u uw linkerhand op uw linkerbeen klappen.

STAP 4

Herhaal de stappen 1 t/m 3.

STAP 5

Voer de bewegingen van bovenstaande stappen achter elkaar uit en vind uw eigen ritme hierin.

STAP 6

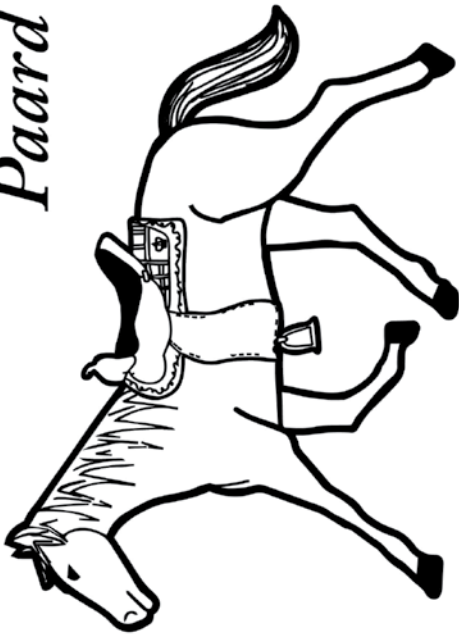
Leg het uit aan de leerlingen en tel af zodat de klas tegelijk het ritme van galopperende paarden laten horen.

Veel plezier!

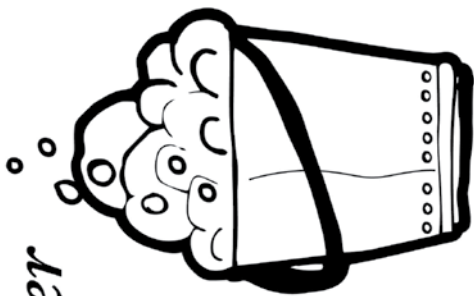
Paard

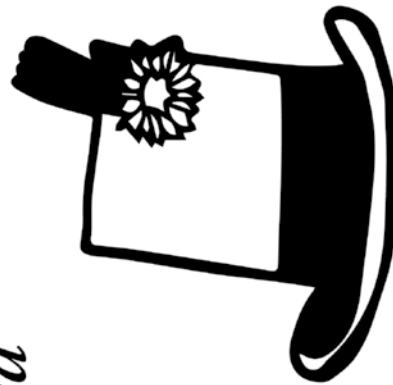
Klompen

Emmer

Hoed

Hooi

Spons

Hamer

Rijtuig

